

Тема. Ідея особистої відповідальності у творі. Віра автора в силу мистецтва, яке здатне врятувати душу людини та світ. *Тест за твором*

Мета: з'ясувати з учнями тему, ідею твору; звернути увагу на головні цінності, що відбиті в оповіданні та на позицію автора; розвивати загальнокультурну, мовну компетентність, компетентності аналізу літературного твору, навички зв'язного мовлення, уяву, почуття прекрасного; виховувати повагу до шедеврів мистецтва як вищого прояву людського духу, вміння критично оцінювати чужі й власні вчинки.

Фантастика — це реальність, що нас оточує...

Рей Дуглас Бредбері

*Уся міцність цивілізації залежить від Науки та Мистецтва
А. Пуанкаре, французький математик і філософ*

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

II. Оголошення теми й мети уроку

III. Актуалізація знань

1. Вправа “Пригадай, швидко відповідай”
 - 1). Як Рей Бредбері здобував освіту?
 - 2). Що вважає найвищою цінністю в житті?
 - 3). Де мріяв побувати Рей Бредбері?
 - 4). Який навчальний заклад, за словами Бредбері, закінчив?
 - 5). Де буває частим гостем?
 - 6). Як називаються художні твори у яких автор прогнозує майбутнє?

2. Перевірка домашнього завдання: завдання №9 с.236

IV. Мотивація навчальної діяльності

1. Слово вчителя

- Сьогодні ми продовжуємо вивчення теми «Замислюємося про майбутнє». Всі ми мріємо про щасливе майбутнє, про те, якими будуть наш світ і наше життя через багато років. Яким воно стане для кожної людини і для людства в цілому. Цю тему видатний американський письменник-фантаст Рей Дуглас Бредбері висвітлює в своєму творі «Усмішка». Автор застерігає людство від загрози ядерної війни, боротьби за матеріальні блага будь якими засобами та особливо тривожить його дедалі більше поширення бездуховності в сучасному суспільстві. Слово письменника, спрямоване до душі читача, сповнене вірою в силу людського розуму, любов'ю до людини, бажанням допомогти їй.

2. Створення «Кола Венна».

Відповіді учнів на проблемні питання та заповнення схеми.

- Що дає людині наука, а що мистецтво?
- Що з них, на ваш погляд, важливіше?

Проблемна ситуація. Як ви розумієте другий вислів, що став одним з епіграфів нашого уроку? Що таке цивілізація? Чому саме наука та мистецтво визначають її рівень розвитку?

V. Робота над темою уроку

1. Словникова робота

Абсурд (від лат. *absurdus* — немилозвучний) — безглуздість, нісенітниця, те, що суперечить здоровому глузду, вважається протиріччям.

Символ (з грец. знак) — умовне позначення якого-небудь предмета, поняття або явища; художній образ, що умовно відтворює усталену думку, ідею, почуття.

2. Теорія літератури

Художня деталь — значимий, виділений елемент художнього образу, виразна подробиця у творі, що несе значне, змістове та ідейно-емоційне навантаження. Здебільшого художня деталь розкриває певні елементи портрету людини, опису природи чи окремого предмету. (*Запис у зошити*)

3. Дослідження тексту оповідання

3.1. Бесіда:

- Які враження залишило у вас оповідання «Усмішка»?
- Що здалося вам дивним, незрозумілим? Що шокувало?
- Які питання у вас виникли під час прочитання тексту?
- Які почуття охоплювали під час читання твору?

3.2. Коментоване читання оповідання.

Завдання. Виразно прочитайте перший абзац і спробуйте пояснити, до якого світу потрапляє читач. Що повідомляє автор про світ, де живуть герої?

- З якою метою вишикувалася черга з самого ранку?
- Які почуття та асоціації викликає у вас слово «свято»? Як ви гадаєте, чому автор не повідомляє на початку твору, яке ж саме свято відзначатимуть люди цього дивного світу?
- Як почувався хлопчик у черзі?

- Опишіть людей у черзі. Чому автору важливо показати саме таку картину читачам? Обґрунтуйте свою відповідь цитатами з тексту. **Доведіть, що це – художні деталі.**

- Чому автор підкреслює, що світ, до якого потрапляє читач, — холодний?

- Виразно прочитайте перший діалог оповідання. Що ви можете сказати про стосунки між людьми в цьому світі?

- Про які плювки йдеться в розмові? Чому автор не пояснює читачам, що відбуватиметься на «святі»?

- Яким чином продаж «кави» дає додаткові штрихи до печальної картини цього світу?

- Хто така «вона», про яку говорять люди в черзі? Чому автор до останнього не повідомляє її ім'я?

- Чому тільки з опису розмови в черзі читач дізнається, що потрапив у далеке майбутнє? Чому люди не знають точно, який рік?

- Чому питання «А навіщо ми усі тут зібралися»? прозвучало саме з вуст хлопчика Тома?

- Якщо Том не розуміє, чому люди збираються на майдані, чому все ж таки сам прийшов із самого ранку?

- Чому тільки в розмові з Грігсбі автор розкриває читачу сутність свят? Як пояснює Грігсбі причину їх виникнення?

- Чому Грігсбі називає людей цього світу «троглодитами»?

Троглодит — підвид людини, що характеризується людським виглядом, рясною волосистістю й нерозвиненою мовою. Згодом троглодитами стали називати неосвічених та невихованих людей. Люди, що живуть без освіти, без науки, без техніки, без культури, однією лише ненавистю та помстою, дійсно, нагадують печерних людей.

- Поміркуйте, чому один із черги вважає, що «хтось із доброю душею» може створити нову цивілізацію, кращу, ніж попередня. Якою має бути людина, котра врятує цивілізацію?

- Зачитайте цитати, в яких описується, як виглядають люди і місто майбутнього?

- Чи подобається вам таке майбутнє?

- Як ви гадаєте, що трапилось на Землі, що спричинило такі зміни у житті людства?

- Які причини деградації людського суспільства називає письменник? Доведіть свою думку цитатами з твору.

3.3. Складання плану оповідання.

1. Був ярмарковий і святковий день.
2. У черзі засміялися.
3. Ненависть до всього, пов'язаного з минулим.
4. Свята останніх років.
5. Але вона ж гарна.
6. Том хвилюючись кинувся геть.
7. А усмішка не зникла у темряві.

VI. Рефлексія

1. Онлайн-тест

<https://vseosvita.ua/test/start/zic335>

2. Підсумкова бесіда.

- У чому, по-вашому, полягає застереження Рея Бредбері?
- Що для автора більш страшно: зруйновані міста чи серця, сповнені ненависті?
- Як ви розумієте слова Бредбері, що стали епіграфом до нашого уроку?
- У чому актуальність твору? Чи можемо ми спостерігати в сучасному світі дії людей, що можуть привести людство до таких страшних наслідків?

Висновок: Оповідання «Усмішка» - це застереження людству про небезпеку втрати духовних цінностей.

- Це заклик до збереження культурної спадщини, творення добра, краси, людяності.
- Мистецтво - це сила, яка може змінити світ на краще.

Бредбері вірив, що духовні цінності - це основа людської цивілізації.

Збереження та розвиток цих цінностей - це запорука щасливого майбутнього для людства.

VII. Домашнє завдання.

1. Пройти онлайн-тест (див. конспект)
2. Завдання №11 с.236